

Rapport 2010:41

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Ny golfbana i Vårdsberg

RAÄ 118, 119, 120, 122 och 123
samt ÖLM 1-4
Gammeltorp 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun
Östergötlands län

Olle Hörfors

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM
AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI

Ny golfbana i Vårdsberg

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Tidigare undersökningar.	6
Syfte och frågeställningar.	6
Metod och dokumentation	6
Resultat och tolkning	6
Slutsatser	9
Referenser	9
Tekniska uppgifter.	10
Bilaga 1. Anläggningslista	11
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar.	12
Bilaga 3. Ritningar	20
Bilaga 4. Fyndlista	28
Bilaga 5. Provlister	28

*Omslagsbild: Vårdsbergs golfbana en snöig dag i december 2009.
Bild Vårdsbergs golfklubb.*

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

Inför anläggandet av en ny niohåls golfbana vid Gammelatorp 1:1 i Vårdsbergs socken, Linköpings kommun, utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 i det ca 100 000 m² stora området. Arbetet utfördes i mars 1998.

Tidigare kända fornlämningar inom området är RAÄ 118, 119, 120, 122 och 123, samtliga belägna i den nordligaste delen av fastigheten och bestående av gravar och boplatser från äldre järnålder. Fornlämningarna ligger i anslutning till landsvägen, där också områdets bebyggelse ligger. Mellan dem och Vårdsbergsån ligger ett område som använts som åker fram till 1997 och som avsågs att exploateras som golfbana. Den enda historiska karta som finns, en geometrisk uppmätning från 1703, visar att området då låg som första och andra åkergårde i tvåsädesbruk.

Vid besiktning av området framkom två stensättningsliknande lämningar. En rund med ett större mittblock (A42) och en närmast kvadratisk (A41). Den senare var delvis övertäckt med schaktmassor som avlägsnades. Anläggningarna låg i delar av utredningsområdet som inte avsågs exploateras.

Utredningen innefattade 69 sökschakt på sammanlagt 1505 löpmeter. I fastighetens centrala del framkom en boplatslämning uppdelad på två lokaler, Område A och B. Lämningarna bestod av stolphål, oregelbundna gropar samt ett närmast rektangulärt kulturlager. Nordväst om bebyggelsen påträffades ytterligare boplatslämningar i ett område C. En av anläggningarna kunde dateras till bronsålder. Utanför boplatsområdena framkom också enstaka spridda anläggningar, en kolkoncentration (A4) och en rännformad grop (A5). I ett av sökschakten påträffades resterna efter ett mindre brofundament (A1). Bron finns med på kartan från 1703 och reparerades 1875.

Anläggning 2 och 3 undersöktes och dokumenterades. Övriga ritades in i plan varefter schakten lades igen.

De påträffade boplatserna, område A-C, har i avvakten på inregistrering i FMIS givits de tillfälliga numren ÖLM 1-3 medan fyndplatsen för ett svärds-hjalt har fått nummer ÖLM 4. Samtliga i Vårdsbergs socken.

Olle Hörfors
antikvarie

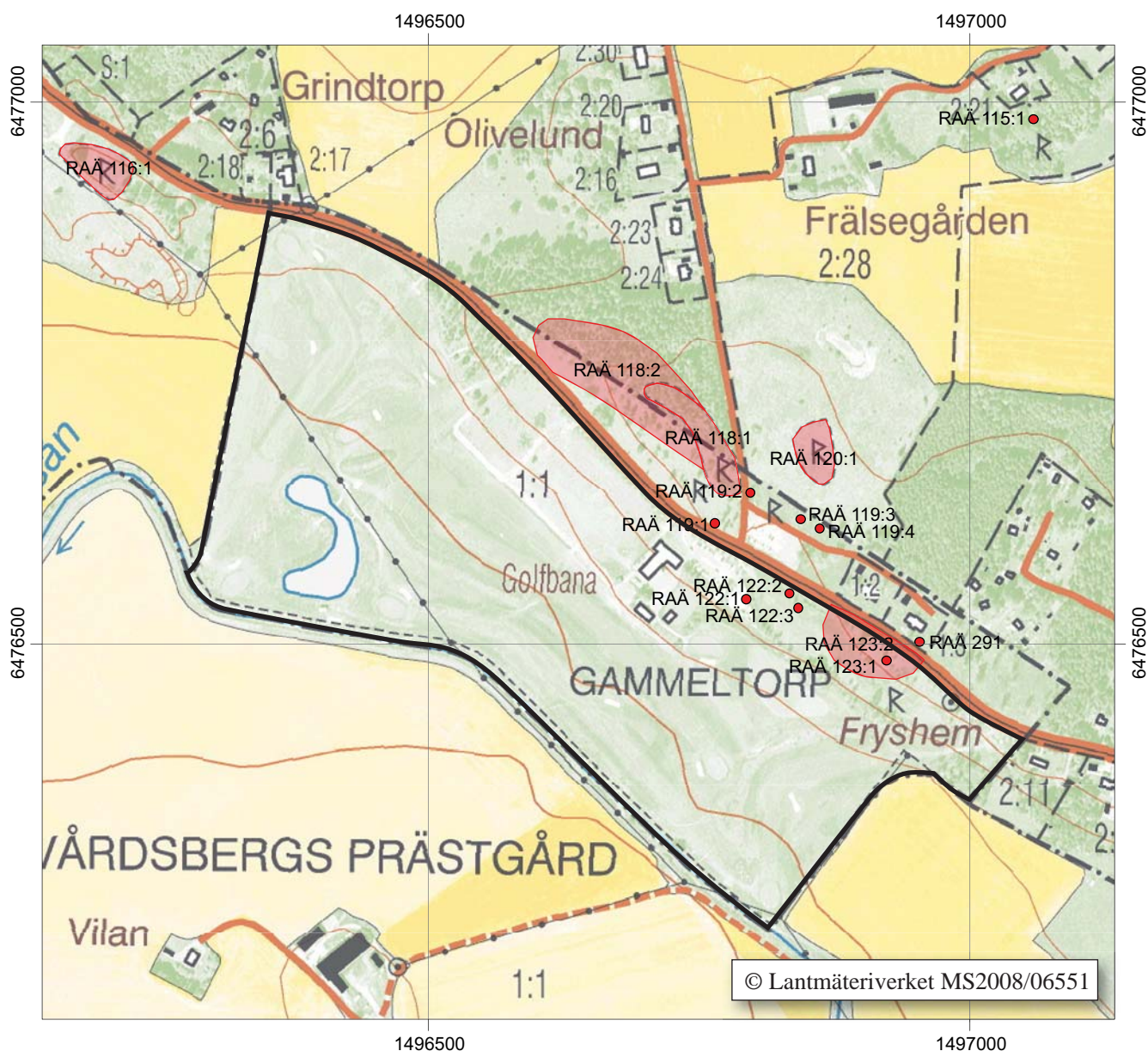
Inledning

Med anledning av anläggandet av en ny niohålsgrönbana inom fastigheten Gammeltorp 1:1 i Vårdsbergs socken, Linköpings kommun, utförde Östergötlands länsmuseum i mars 1998 en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 på den aktuella fastigheten. Utredningsområdet var ca 100 000 m² stort. Uppdragsgivare var Gammeltorp AB som också svarade för kostnaderna. Antikvariskt ansvarig var Mattias Schönbeck som utförde kartstudier och fältarbete medan antikvarie Olle Hörfors svarade för rapporten.

Områdesbeskrivning

Gammeltorp är beläget i Vårdsbergs socken ca åtta kilometer öster om Linköpings centrum och ca en kilometer norr om Vårdsbergs kyrka. Det utredda området sammanfaller med fastigheten Gammeltorp 1:1.

Vårdsbergs socken ligger i övergångsbygden mellan den utpräglade östgötsläätten i väster och det mer småbrutna landskapet i Bankekinds härad och Åtvidabergstrakten i öster. Längs Vårdsbergsåns dalgång är landskapet lågt liggande och utgörs närmast av fullåkersbygd. I norr finns mer skogspräglad bygd i gränsen upp mot Törnevalla socken och i söder ett landskap med en mängd uppstickande moränkullar i gränsen mot Landeryd.

Figur 3. Fornminnesbild vid fastigheten Gammeltorp 1:1. De kända fornlämningarna är koncentrerade till området på ömse sidor landsvägen i fastighetens norra utkant. Skala 1:6 000.

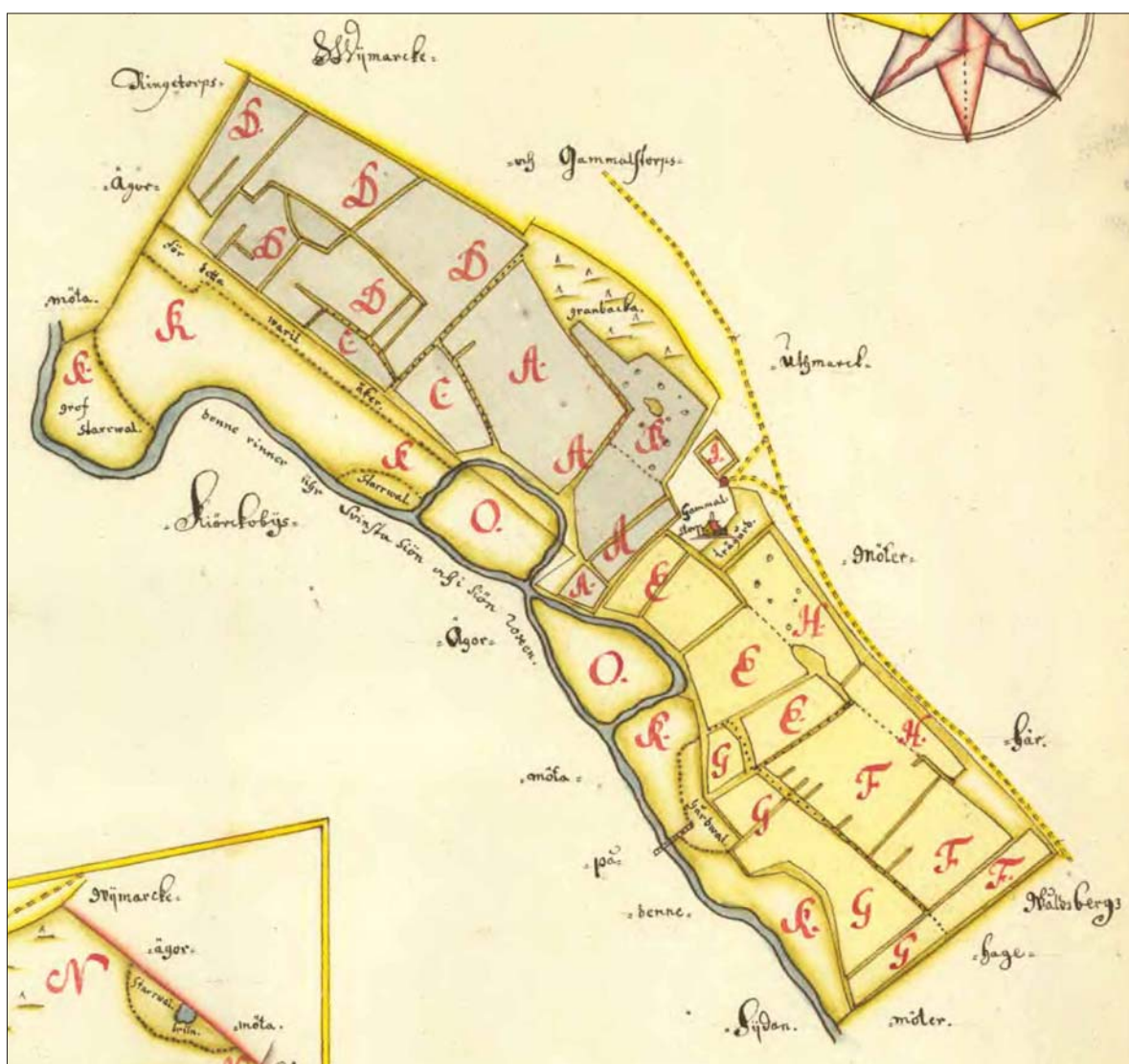
I det aktuella utredningsområdet och i dess närhet finns ett flertal kända fornlämningar. RAÄ 118 utgörs av ett gravfält med fyra runda stensättningar och en skärvstenshögd medan RAÄ 119 består av två stensättningar och lika många skärvstenshögar. 1945 registrerades ett gravfält, RAÄ 123, innehållande fyra stensättningar och en kullfallen rest sten. Vid den förnyade fornminnesinventeringen 1980 kunde endast en stensättning med säkerhet identifieras som fornlämning. De övriga anläggningarna beskrivs som täckta med sly och högt gräs vilket kraftigt försvårat bedömningen.

Ytterligare ett gravfält, RAÄ 122, har funnits inom utredningsområdet. Detta beskrevs 1945 som bestående av en till hälften borttagen skärvstenshögd och två stensättningar. Vid revideringen 1980 kon-

staterades att gravfältet tagits bort utan föregående undersökning i samband med uppförandet av en industrifastighet, sannolikt på 1970-talet.

2005 utfördes en förundersökning inför avstyckandet av tomter till två enfamiljshus i nordöstra delen av fastigheten Gammeltorp 1:1 (Schönbeck 2007). Därvid påträffades boplatslämningar i den sydöstra delen av det förundersökta området. Boplatslämningarna har inregistrerats som RAÄ 291 i Vårdsbergs socken i FMIS.

Direkt norr om utredningsområdet ligger ytterligare ett mindre gravfält, RAÄ 120, bestående av fem runda stensättningar. Längs vägen västerut ligger också gravfältet RAÄ 116, vilket består av fyra runda och en kvadratisk stensättning samt en rest sten. Intill detta finns dessutom RAÄ 254, en halvög.

Figur 4. Den äldsta bevarade kartan över fastigheten Gammeltorp är denna geometriska karta från 1703 (Handling G33 i Vårdsbergs socken, Lantmäteriverkets arkiv i Gävle). Ägofiguren är i stort sett densamma som idag, endast Vårdsbergsåns sträckning i sydväst är något annorlunda. Utredningsområdet är uppdelat i ett första och ett andra gärde (gult respektive grått) vilket tyder på att marken legat i tvåsida. Närmast ån finns betesmark.

Samtliga beskrivna fornlämningar ligger i det område där skogen tar slut och landskapet öppnar sig och sluttar söderut mot Vårdsbergsån. Det likartade lägena och den täta utbredningen gör att de kan förmodas ha bebyggelsemässigt samband med varandra.

Sockennamnet Vårdsberg har fått sitt namn från kyrkbyn. Namnet innehåller troligen det fornsvenska *vardher* vilket betyder vakt eller vakthållning. Detta anses syfta på att platsen tidigare varit en vårdkaseplats. Kyrkan är belägen på en brant uppstickande kulle i ett omgivande lågt liggande landskap vilket gör tolkningen trolig. Kyrkan har ursprungligen varit en försvarskyrka av rundkyrkotyp, något som är mycket ovanligt i Östergötland, men vanligare vid kusten i Kalmar län och i Stockholmstrakten.

Namnet Gammelторp uppträder för första gången 1565. Namn med efterleden *-torp* anses vara från medeltiden eller senare.

Gammelторp uppträder som en ensamgård inom nuvarande gränser redan på en geometrisk karta från 1703. Situationen är oförändrad på yngre historiska kartor som häradskartan från 1878 och den äldre ekonomiska kartan från 1948.

Tidigare undersökningar

I samband med schaktning för telekablar mellan Vi-marka Frälsegård och Gammelторp utförde Östergötlands länsmuseum en schaktövervakning i juni 2001 (Björkhager 2003). Sträckningen passerade mellan RAÄ 118 och 120 direkt norr om Gammelторp och ned till det område där de idag borttagna stensättningarna RAÄ 120 legat. Inga kända fornlämningar berördes och inga tidigare okända fornlämningar framkom heller vid undersökningen.

Inför planer att uppföra två enfamiljshus i den nordöstra delen av fastigheten Gammelторp 1:1 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i juli 2005 (Schönbeck 2007). Ett område på 7 580 m² omfattades av förundersökningen där 300 m² undersöktes intensivt, fördelat på 25 sökschakt. I undersökningsområdets sydöstra del, i schakt 8, framkom ett område med kraftigt kulturpåverkad jord och skärvig skörbränd sten direkt under torven. Kulturlagret undersöktes inte närmare, men området prickades in med DGPS. Kulturlagret, tolkat som boplatzlämning, har senare givits fornminnesnummer RAÄ 291 i Vårdsbergs socken.

Syfte och frågeställningar

Den arkeologiska utredningen etapp 1 och 2 hade till syfte att fastställa om forn- och/eller kulturlämningar fanns inom området för den planerade golfbaneetableringen. Eventuella framkomna lämningar skulle beskrivas till karaktär, utbredning, omfattning, sammansättning och komplexitet samt om möjligt dateras.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska utredningen etapp 1 skedde i två steg. Först gjordes kart- och arkivstudier. Därefter genomfördes en besiktning i fält. Resultaten fördes in på en karta som låg till grund för bedömningen av fältarbetet i etapp 2.

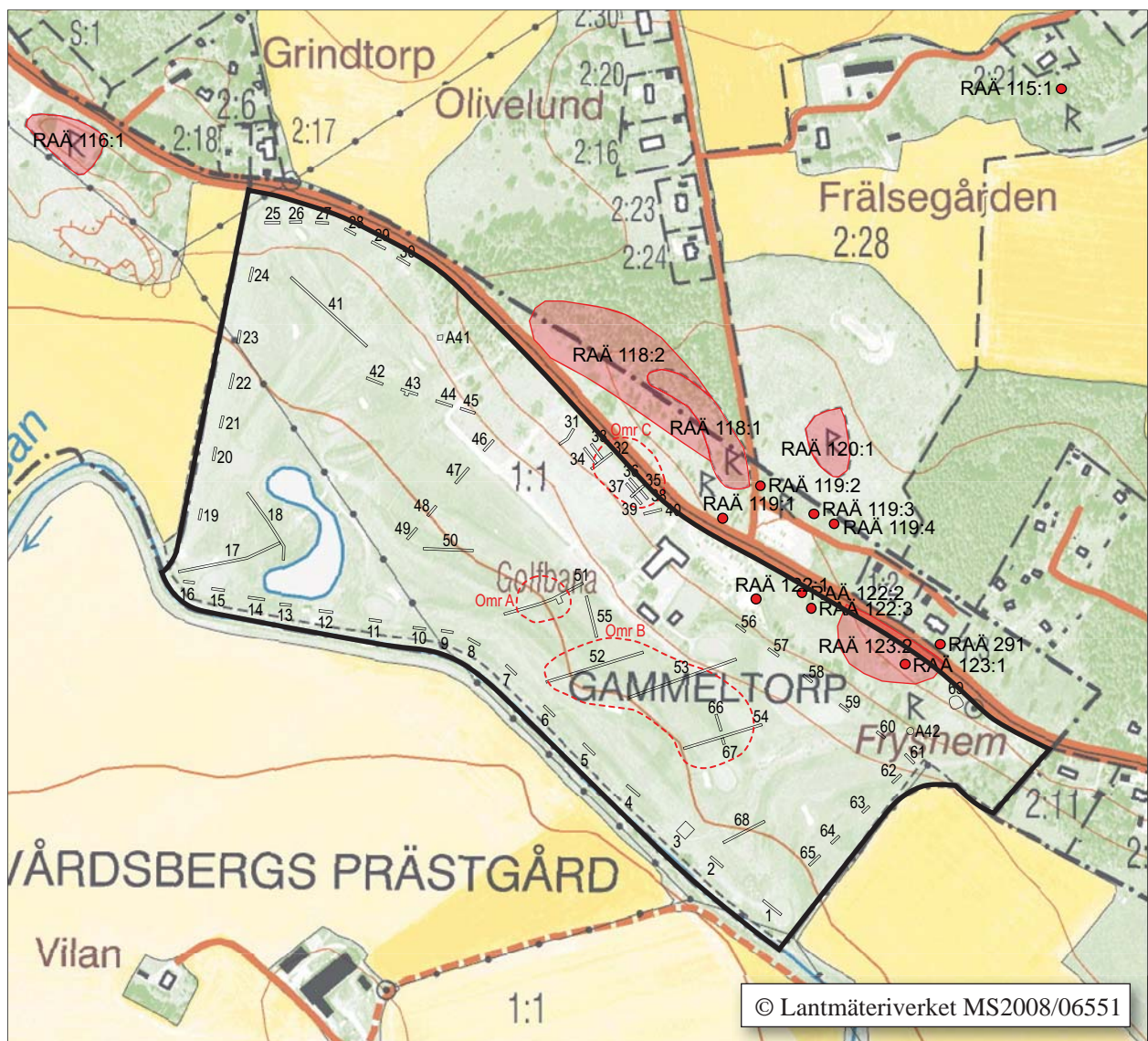
Vid fältarbetet upptogs 69 sökschakt med en sammanlagd längd av 1505 löpmeter inom och i anslutning till de områden som bedömts som intressanta vid arbetet med specialinventeringen och kartstudierna. Schakten mättes in på en översiktsplan digitalt. De schakt som innehöll fornlämning dokumenterades i plan skala 1:20 och anläggningarna dokumenterades också i två fall i profil i samma skala.

Resultat och tolkning

Det historiska kartmaterialet inskränktes till en ägomätning från 1703 i lantmäteristyrelsens arkiv i Gävle. Motsvarande karta i lantmäteriverkets arkiv i Linköping, liksom senare kartor som rågångsregleringar med mera i samma arkiv samt den häradsekonomiska kartan från 1873 och den äldre ekonomiska kartan från 1948, visar att Gammelторp sedan 1700-talet varit en ensamgård inom nuvarande gränser och att utredningsområdet huvudsakligen använts som åkermark.

Vid besiktning av området påträffades två stensättningsliknande lämningar. En rund med ett större mittblock (A42) och en närmast kvadratisk (A41). Den senare var delvis övertäckt med schaktmassor som avlägsnades. Anläggningarna låg i områden som inte avsåg att exploateras (figur 5).

Vid sökschaktsgrävningen upptogs sammantaget 69 schakt. Fornlämning påträffades i 13 av dessa, (schakten 3, 24, 32, 35, 43, 44, 51, 52, 53, 54, 55, 66 och 67). Sammanlagt framkom 39 anläggningar. Alla utom ett fåtal var koncentrerade till ett mindre (omr A) och ett större område (omr B) väster och söder om bebyggelsen (figur 5).

Figur 5. Översiktsplan med schakt 1-69 samt anläggning A41 och A42 markerade. Skala 1:6 000.

Boplatsområdena A och B

Schakten 51-54 och 66-67 var placerade i området syd och sydväst om bebyggelsen. Här framkom ett stort antal lämningar som kunde begränsas till ett mindre och ett större boplatsområde, A och B. Ingen av de framkomna anläggningarna är undersökt i profil varför tolkningarna är vanskliga och enbart bygger på planritningarna och formen i plan. Inga dateringar föreligger heller, då inga anläggningar grävts igenom och inga prover tagits.

Det mindre boplatsområdet, område A, var ca 25 m i diameter. I området upptogs det 42 m långa schakt 51 i vilket fem käpphål (A6-10), två stolphål (A11 och 12) samt en större mörkfärgning framkom. Mörkfärgningen hade en större öppen yta i mitten, vilken förmodligen härstammade från en borttagen sten kring vilken mörkfärgningen från början bildats.

Käpphålen A6-A9 bildar en rad och ingår sannolikt i samma konstruktion.

Det större boplatsområdet, område B, var ca 90 x 35 m stort. Inom området upptogs schakten 52, 53, 54, 66 och 67. Schakt 52 var 45 m långt och nästan hela längden innehöll forn lämningar, sammanlagt 13 anläggningar. Fem av dessa var käpp- och stolphål som dock inte bildade några synliga konstruktioner i schaktet. Övriga var gropar eller mörkfärgningar, varav en, A24, stenfylld. I det 50 m långa schakt 53 förekom boplatsanläggningar på de första 40 metrarna. Sammanlagt framkom åtta anläggningar, de flesta mörkfärgningar och/eller gropar av samma slag som i schakt 52. Till dessa kom ett kraftigt stolphål (A32) samt två större utbredningar av sot och kol. Den större av dessa, A28, föreföll vara en rundad grop, som i så fall skulle kunna tolkas som en kok-

eller härdgrop. Den andra, A29, föreföll liksom A13 att ha bildats kring en senare borttagen sten. I schakt 54 slutligen påträffades två mindre käpphål (A37 och 38) samt ett större sammanhängande område med en bevarad kulturlagerrest. I syfte att avgränsa omfattningen av denna togs två tvärställda schakt, schakt 66 och 67, upp. Därvid kunde kulturlagerresten begränsas till ca 12x5 m. Djupet varierade mellan 0,10 och 0,25 m. I schakt 66 framkom ytterligare en mörkfärgning, A36, av samma typ som de tidigare beskrivna.

Boplatsområde C

Nordväst om bebyggelsen framkom två boplatslämningar i schakt 32 och 34. Området kring dessa bildar boplatsområde C som var ca 35x20 m stort. I detta område fanns de enda anläggningar som undersöktes i profil. I schakt 34 rörde det sig om en rundad grop fylld med mörk jord och skärvig sten (A2). I schakt 32 fanns A3 som bestod av en liknande rundad grop. Den södra halvan bestod av mörk jord och skärvig sten medan den norra delen var nedgrävd senare i den ursprungliga anläggningen och fylld med mycket mörk jord, sot, kol och skärvig sten. Anläggningen tolkades som en flera gånger använd härd. I den kolbemängda norra delen togs ett ¹⁴C-prov in för analys. Provet har analyserats vid Ångströmlaboratoriet i

Uppsala och har nummer Ua-13516. Svaret visade att härdan använts under bronsålder. Det daterades till 2960±75 BP. Med ett sigma eller 68,2% sannolikhet ger detta 1310-1060 BC och med två sigma eller 95,4% sannolikhet 1410-909 BC.

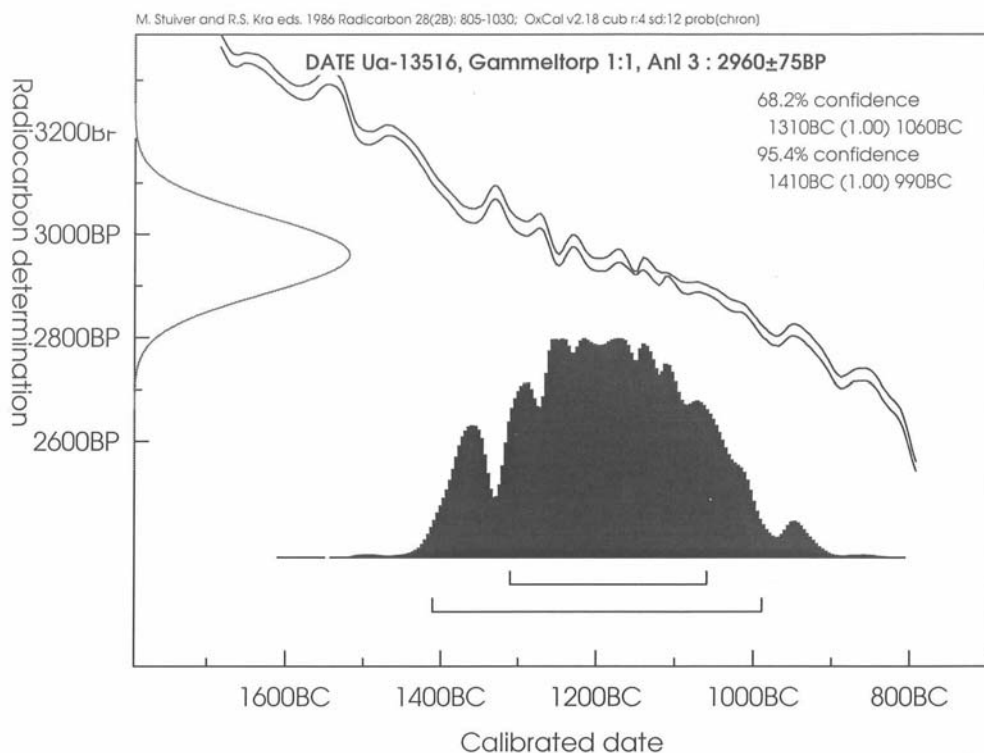
Övriga anläggningar

I schakt 3 i den sydöstligaste delen av utredningsområdet upptäcktes rester av det norra fundamentet till den bro eller spång över Vårdsbergsån som finns karterad på den geometriska kartan från 1703. Fundamentet bestod av en 7,0 x 2,7 m stor avlång anläggning av 0,6-1,2 m i diameter stora stenar satta som ram med en packning av tillpackad jord och 0,2-0,4 m stora stenar. Anläggningen gavs nummer A1 och ritades i plan.

I schakt 24, beläget i utredningsområdets nordvästra utkant, framkom en anläggning som i ytan föreföll vara en liten härd, A4. Anläggningen var 0,7 x 0,5 m stor och rundad med kol och sotrester i ytan.

A5 var en aning krökt rännformig mörkfärgning som framkom i schakt 43 i områdets nordvästra del. Anläggningen bedömdes som osäker och inga andra lämningar framkom i området.

Samtliga anläggningar utom A2 och A3 dokumenterades endast i plan, varefter schakten lades igen.

Figur 6. ¹⁴C-resultat. Anläggning 3 Gammelorp.

Fyndmaterial

Fyndmaterialet inskränker sig till 14 föremål registrerade under nummer ÖLM C 4509:1-14 i avvaktan på beslut om slutlig fyndfördelning.

I schakt 41, placerat i utredningsområdets nordvästra del, framkom vad som förefaller vara en del av hjaltet till ett vikingatida svärd (ÖLMC4509:1). Föremålet är svårt korroderat och ännu inte konserverat varför identifieringen inte är helt entydig. Förutom fyndet av svärdsdetaljen framkom inga indikationer på fornlämning i schaktet.

Figur 6. ÖLMC4509:1 Förmodad del av svärdshjalt. Foto Lasse Norr, ÖLM.

I schakt 43, invid den ensamma härden A5, framkom en hästskosöm och några fragment bränd lera (ÖLMC4509:2 och 3). Hästskosömmen är av så kallad "fiolskruvstyp" och kan dateras till högmedeltid (Clark 1995:273).

I schakt 51 och alltså inom område A framkom en välbevarad harvpinne av järn och en avslagskärna av flinta (ÖLMC4509:4 och 5). Harvpinnen torde vara sentida medan avslagskärnan sannolikt kan sättas i samband med en sten- eller bronsåldersboplats.

Från område B och schakten 53, 66 och 67 kommer ett oidentifierat järnföremål (ÖLMC4509:6), delar av botten till ett rabbigt lerkärl (ÖLMC4509:7) samt två bitar bränd lera (ÖLMC4509:8 och 9). Det rabbiga lerkäret torde kunna dateras till bronsålder. Det ena fragmentet av bränd lera har varit lerklining till en husvägg och är försett med pinnavtryck på två sidor.

Övriga fynd framkom som lösfynd och inkluderade ytterligare bränd lera, rabbig bronsålderskeramik och ett obstämbart järnföremål samt ett skaft till en krit-pipa från 1600-1700-tal.

Slutsatser

Inom utredningsområdet fanns, förutom tidigare kända fornlämningar, fast fornlämning i form av boplatslämningar på tre platser, Område A, B och C som givits de tillfälliga fornminnesnumren ÖLM 1-3 i avvaktan på inregistrering i FMIS. Dessutom bör fyndplatsen för svärdshjaltet betraktas som fast fornlämning med den tillfälliga beteckningen ÖLM 4.

Alla vidare markingrepp måste planeras utifrån de framkomna fornlämningarna. Beslut om tillstånd för ingrepp för exploatering i de framkomna fasta fornlämningarna fattas av länsstyrelsen i Östergötlands län efter ansökan från exploatören.

Referenser

Björkhager V. 2003. *Gammelstorp-Frälsegården (Vimarka)*. Arkeologisk förundersökning. Vårdsbergs socken, Linköpings kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2003:32.

Clark J (editor). 1995. *The medieval horse and its equipment ca 1150-1450*. Medieval finds from excavations in London 5.

Schönbeck M. 2007. *Gammelstorp 1:1*. Arkeologisk förundersökning. Arkeologisk förundersökning inför husbyggnation. RAÄ 119:2-4, Gammelstorp 1:1, Vårdsbergs socken, Linköpings kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2007:37.

Lantmäteristyrelsens arkiv i Gävle
Handling G33 eller D133-7:1 Vårdsbergs socken
Gammelstorp 1 Ägomätning 1703 av Nils Lundberg.

Lantmäteriverkets arkiv i Linköping
05-våb-10, Arealavmätning 1703
05-våb-68, Stängseldelning 1837
05-våb-83, Ägobyte med Vimarka, inställt 1854
05-våb-88, Stängseldelning 1858
05-våb-104, Ägobyte, stängseldelning 1867

Arkivhandlingar i Östergötlands läns museums topografiska arkiv

Tekniska uppgifter

Fastighetsbeteckning	Gammelorp 1:1
Socken	Vårdsberg
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 118, 119, 120, 122 och 123 samt ÖLM 1-4 i Vårdsbergs socken
Ekonomiska kartans blad	085 59 (8F5j Vårdsberg)
Koordinater	X6476291-6476882, Y1496368-1496810
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk utredning etapp 1 och 2
Länsstyrelsens dnr	220-12178-97
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
ÖLM dnr	774/97
Kontonr	6051
Uppdragsgivare	Gammelorp AB
Kostnadsansvarig	Gammelorp AB
Projektledare	Mattias Schönbeck
Rapportansvarig	Olle Hörfors
Fältarbetstid	1998-03-17--03-30
Yta/Volym/Löpmeter	ca 2258 m ² och 1505 löpmeter
Fynd	ÖLMC4509:1-14
Foto filmnr	-
Analys	Ua-13516
Grafik	Lasse Norr
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2010:41 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Anläggningslista

Anl nr	Schakt nr	Anläggningstyp	Storlek
1	3	Brofundament	7,0 x 2,7 m
2	35	Grop	0,8 x 0,7 och 0,3 m dj
3	32	Härd	0,7 x 0,6 och 0,3 m dj
4	24	Härd	0,5 x 0,7 m
5	43	Mörkfärgning	1,4 x 0,3 m
6	51	Käpphål	0,15 m i diameter
7	d:o	Käpphål	0,15 m i diameter
8	d:o	Käpphål	0,15 m i diameter
9	d:o	Käpphål	0,15 m i diameter
10	d:o	Käpphål	0,15 m i diameter
11	d:o	Stolphål	0,30 m i diameter
12	d:o	Stenskott stolphål	0,30 m i diameter
13	d:o	Mörkfärgning	3,0 x 1,6 m
15	52	Stolphål	0,25 m i diameter
16	d:o	Mörkfärgning	2,0 x 1,7 i schaktet
17	d:o	Käpphål	0,15 m i diameter
18	d:o	Käpphål	0,17 m i diameter
19	d:o	Mörkfärgning	0,5 x 0,7 i schaktet
20	d:o	Mörkfärgning	2,5 x 1,2 i schaktet
21	d:o	Käpphål	0,15 m i diameter
22	d:o	Mörkfärgning	0,6 x 0,2 i schaktet
23	d:o	Mörkfärgning	1,0 x 0,5 i schaktet
24	d:o	Stenfylld grop	1,0 x 1,2 i schaktet
25	d:o	Mörkfärgning	1,0 x 1,2 i schaktet
26	d:o	Käpphål	0,10 m i diameter
27	d:o	Mörkfärgning	1,0 x 0,7 i schaktet
28	53	Utbredning av sot och kol	1,8 x 1,2 m i schaktet
29	d:o	Utbredning av sot och kol	1,6 x 1,2 i schaktet
30	d:o	Mörkfärgning	1,3 x 0,4 m i schaktet
31	d:o	Mörkfärgning	2,3 x 2,0 i schaktet
32	d:o	Stolphål	0,40 m i diameter
33	d:o	Mörkfärgning	1,0 x 1,6 i schaktet
34	d:o	Mörkfärgning	1,2 x 1,0 i schaktet
35	d:o	Mörkfärgning	0,9 x 0,6 i schaktet
36	66	Mörkfärgning	0,8 x 0,6 i schaktet
37	54	Käpphål	0,15 m i diameter
38	d:o	Käpphål	0,15 m i diameter
39	54/66/67	Kulturlager	12,0 x 5,0 m i schakten

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar

A1 Brofundament

Schakt 3

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476352, Y1496749	Avlång	-	7,0 x 2,7 m

Beskrivning: Fundament till spång över Vårdsbergsån, norra sidan. Fundamentet består av en 7,0 x 2,7 m stor avlång anläggning av 1,2-0,6 m i diameter stora stenar satta som ram med en packning av tillpackad jord och 0,2-0,4 m stora stenar.

Fynd: Obestämbar järnföremål

Analys: -

Plan ritn: 1 *Profil ritn:* -

Foto: -

A2 Grop, nedgrävning

Schakt 35

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476630, Y1496673	Rundad	Svagt rundad	0,8 x 0,7 och 0,3 m dj

Beskrivning: Grop/nedgrävning med rundad plan och profil. I fyllningen mörkfärgad jord och enstaka skärvig/skörbränd sten.

Fynd: -

Analys: -

Plan ritn: 1 *Profil ritn:* 2

Foto: -

A3 Härd

Schakt 35

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476691, Y1496599	Oregelbunden	Oregelbunden	0,7 x 0,6 och 0,3 m dj

Beskrivning: Härd, möjligen kokgrop anlagd i grop. Den norra halvan av gropen består av enbart kol och sot medan den södra delen består av jord och skärvig sten med inslag av kol och sot. Den norra delen är applicerad vid ett senare tillfälle, sannolikt i en äldre härdgrop som först tomts. Datering till bronsålder.

Fynd: -

Analys: ¹⁴C Ua-13516 2960+/-75 BP

Plan ritn: 1 *Profil ritn:* 2

Foto: -

A4 Härd

Schakt 24

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476810, Y1496359	Rundad	-	0,5 x 0,7 m

Beskrivning: Härd som är svagt rundad. Rikligt med kol i ytan. Ej undersökt i profil.

Fynd: -

Analys: -

Plan ritn: 2 *Profil ritn:* -

Foto: -

A5 Mörkfärgning/grop

Schakt 43

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476678, Y1496523	Avlång, rännformad-		1,4 x 0,3

Beskrivning: Rännformad grop/mörkfärgning. Ej undersökt i profil.

Fynd: Hästkosöm, bränd lera

Analys: -

Plan ritn: 2 *Profil ritn:* -

Foto: -

A6 Käpphål

Schakt 51

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476551, Y1496621 Rund - 0,15 m i diameter

Beskrivning: Runt litet käpphål. Ej undersökt i profil. Bildar sannolikt en konstruktion tillsammans med A7-A9.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 3 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A7 Käpphål

Schakt 51

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476551, Y1496621 Rund - 0,15 m i diameter

Beskrivning: Runt litet käpphål. Ej undersökt i profil. Bildar sannolikt en konstruktion tillsammans med A6-A9.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 3 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A8 Käpphål

Schakt 51

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476551, Y1496621 Rund - 0,15 m i diameter

Beskrivning: Runt litet käpphål. Ej undersökt i profil. Bildar sannolikt en konstruktion tillsammans med A6-A9.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 3 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A9 Käpphål

Schakt 51

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476551, Y1496621 Rund - 0,15 m i diameter

Beskrivning: Runt litet käpphål. Ej undersökt i profil. Bildar sannolikt en konstruktion tillsammans med A6-A8.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 3 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A10 Käpphål

Schakt 51

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476551, Y1496621 Rund - 0,15 m i diameter

Beskrivning: Runt litet käpphål. Ej undersökt i profil.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 3 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A11 Stolphål

Schakt 51

Nivå: - *Mittkoordinat:* X6476551, Y1496621 *Form i plan:* Rund *Form i profil:* - *Storlek:* 0,30 m i diameter

Beskrivning: Runt stolphål med mörk fyllning. Ej undersökt i profil.

Fynd: -

Analys: -

Plan ritn: 3

Profil ritn: -

Foto: -

A12 Stolphål

Schakt 51

Nivå: - *Mittkoordinat:* X6476551, Y1496621 *Form i plan:* Rund *Form i profil:* - *Storlek:* 0,30 m i diameter

Beskrivning: Runt stolphål med kantstenskonning och mörk fyllning. Ej undersökt i profil.

Fynd: Avslagskärna flinta

Analys: -

Plan ritn: 3

Profil ritn: -

Foto: -

A13 Mörkfärgning

Schakt 51

Nivå: - *Mittkoordinat:* X6476551, Y1496621 *Form i plan:* Rundad *Form i profil:* - *Storlek:* 3,0 x 1,6 m

Beskrivning: Större mörkfärgning med en 2,0 x 1,0 m stor yta utan mörkfärgning inuti. Sannolikt är mörkfärgningen bildad kring en borttagen sten.

Fynd: -

Analys: -

Plan ritn: 3

Profil ritn: -

Foto: -

A14 Utgård

A15 Stolphål

Schakt 52

Nivå: - *Mittkoordinat:* X6476486, Y1496679 *Form i plan:* Runt *Form i profil:* - *Storlek:* 0,25 m i diameter

Beskrivning: Stolphål med enstaka kolsplint i ytan. Ej undersökt i profil.

Fynd: -

Analys: -

Plan ritn: 4

Profil ritn: -

Foto: -

A16 mörkfärgning/grop

Schakt 52

Nivå: - *Mittkoordinat:* X6476486, Y1496679 *Form i plan:* Rundad *Form i profil:* - *Storlek:* 2,0 x 1,7 m i schaktet

Beskrivning: Mörkfärgning med enstaka kolsplint i ytan, sannolikt rund-rundad grop. Ej undersökt i profil.

Fynd: -

Analys: -

Plan ritn: 4

Profil ritn: -

Foto: -

A17 Käpphål

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Runt	-	0,15 m i diameter

Beskrivning: Käpphål. Ej undersökt i profil.
Fynd: -
Plan ritn: 4 *Profil ritn:* - *Analyser:* -
Foto: -

A18 Käpphål

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Runt	-	0,17 m i diameter

Beskrivning: Käpphål. Ej undersökt i profil.
Fynd: -
Plan ritn: 4 *Profil ritn:* - *Analyser:* -
Foto: -

A19 Mörkfärgning/ränna

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Avlång	-	0,7 x 0,5 m i schaktet

Beskrivning: Mörkfärgning med enstaka kolsplint i ytan, rännformad? Ej undersökt i profil.
Fynd: -
Plan ritn: 4 *Profil ritn:* - *Analyser:* -
Foto: -

A20 Mörkfärgning/grop

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Rundat	-	2,0 x 1,7 m i schaktet

Beskrivning: Stor mörkfärgning med enstaka kolsplint i ytan sannolikt rund-rundad grop, ungefär 40% av anläggningen synlig i schaktet. Ej undersökt i profil.
Fynd: -
Plan ritn: 4 *Profil ritn:* - *Analyser:* -
Foto: -

A21 Käpphål

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Runt	-	0,15 m i diameter

Beskrivning: Käpphål. Ej undersökt i profil.
Fynd: -
Plan ritn: 4 *Profil ritn:* - *Analyser:* -
Foto: -

A22 Mörkfärgning

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	-	-	0,6 x 0,2 m i schaktet

Beskrivning: Mörkfärgning med enstaka kolsplint i ytan. Större delen av anläggningen är inte synlig i schaktet. Ej undersökt i profil.

<i>Fynd:</i> -	<i>Analyser:</i> -
<i>Plan ritn:</i> 5	<i>Foto:</i> -
<i>Profil ritn:</i> -	

A23 Mörkfärgning/ränna

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Avlång	-	1,0 x 0,5 m i schaktet

Beskrivning: Mörkfärgning, rännformad. Ej undersökt i profil.

<i>Fynd:</i> -	<i>Analyser:</i> -
<i>Plan ritn:</i> 5	<i>Foto:</i> -
<i>Profil ritn:</i> -	

A24 Stenfylld grop

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Rundad	-	1,2 x 1,0 m i schaktet

Beskrivning: Mörkfärgning fylld med sten, 0,5-0,2 m i diameter stora. Ej undersökt i profil.

<i>Fynd:</i> -	<i>Analyser:</i> -
<i>Plan ritn:</i> 5	<i>Foto:</i> -
<i>Profil ritn:</i> -	

A25 Mörkfärgning/grop

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Avlång	-	1,2 x 1,0 m i schaktet

Beskrivning: Mörkfärgning rundad sannolikt grop. Ej undersökt i profil.

<i>Fynd:</i> -	<i>Analyser:</i> -
<i>Plan ritn:</i> 5	<i>Foto:</i> -
<i>Profil ritn:</i> -	

A26 Käpphål

Schakt 52

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476486, Y1496679	Rund	-	0,10 m i diameter

Beskrivning: Käpphål. Ej undersökt i profil.

<i>Fynd:</i> -	<i>Analyser:</i> -
<i>Plan ritn:</i> 5	<i>Foto:</i> -
<i>Profil ritn:</i> -	

A27 Mörkfärgning

Schakt 52

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476486, Y1496679 Oregelbunden - 1,0 x 0,7 m i schaktet
Beskrivning: Mörkfärgning med enstaka kolsplint i ytan, antydning till rännform. Ej undersökt i profil.
Fynd: - *Analyser:* -
Plan ritn: 5 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A28 Utbredning av kol och sot, kokgrop eller härdgrop?

Schakt 53

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476434, Y1496788 Rundad? - 1,8 x 1,2 m i schaktet
Beskrivning: Utbredning av sot och kol, sannolikt rundad grop varav ca hälften är synlig i schaktet. Troligen rundad form. Sannolikt en kok eller härdgrop. Ej undersökt i profil.
Fynd: - *Analyser:* -
Plan ritn: 6 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A29 Utbredning av kol och sot

Schakt 53

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476434, Y1496788 Rundad - 1,6 x 1,2 m
Beskrivning: Utbredning av sot och kol runt en elliptisk opåverkad yta som är 1,1 x 0,8 m stor. Lager avsatt runt en borttagen sten? Ej undersökt i profil.
Fynd: - *Analyser:* -
Plan ritn: 6 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A30 Mörkfärgning/ränna

Schakt 53

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476434, Y1496788 Avlång - 1,3 x 0,4 m i schaktet
Beskrivning: Rännformig mörkfärgning. Ej undersökt i profil.
Fynd: - *Analyser:* -
Plan ritn: 6 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A31 Mörkfärgning

Schakt 53

Nivå: *Mittkoordinat:* *Form i plan:* *Form i profil:* *Storlek:*
- X6476434, Y1496788 Oregelbunden - 2,3 x 2,0 m i schaktet
Beskrivning: Större oregelbunden mörkfärgning. Kulturlagerrest? Ej undersökt i profil.
Fynd: - *Analyser:* -
Plan ritn: 6 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A32 Stolphål

Schakt 53

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476434, Y1496788	Avlång	-	0,4 m i diameter

Beskrivning: Kraftigt mörkfärgat stolphål. Ej undersökt i profil.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 6 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A33 Mörkfärgning

Schakt 53

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476434, Y1496788	Oregelbunden	-	1,6 x 1,0 m i schaktet

Beskrivning: Oregelbunden närmast trapetsoid mörkfärgning. Ej undersökt i profil.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 7 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A34 Mörkfärgning/grop

Schakt 53

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476434, Y1496788	Rundad	-	1,2 x 1,0 m

Beskrivning: Rund mörkfärgning sannolikt grop. I ena ändan två stenar 0,5 respektive 0,2 m stora i diameter. Ej undersökt i profil.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 7 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A35 Mörkfärgning

Schakt 53

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476434, Y1496788	-	-	0,9 x 0,6 m i schaktet

Beskrivning: Mörkfärgning i schaktkanten, endast en mindre del i schaktet. Ej undersökt i profil.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 7 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A36 Mörkfärgning

Schakt 66

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476420, Y1496794	Rundad?	-	0,8 x 0,6 m i schaktet

Beskrivning: Mörkfärgning i schaktkanten, ca 50% av anläggningen i schaktet. Ej undersökt i profil.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 7 och 8 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A37 Käpphål

Schakt 54

<i>Nivå:</i>	<i>Mittkoordinat:</i>	<i>Form i plan:</i>	<i>Form i profil:</i>	<i>Storlek:</i>
-	X6476420, Y1496694	Rund	-	0,10 m i diameter

Beskrivning: Käpphål. Ej undersökt i profil.

Fynd: - *Analyser:* -

Plan ritn: 8 *Profil ritn:* - *Foto:* -

A38 Käpphål

Schakt 54

Nivå:

-

Mittkoordinat:

X6476420, Y1496694

Form i plan:

Rund

Form i profil:

-

Storlek:

0,10 m i diameter

Beskrivning: Käpphål. Ej undersökt i profil.

Fynd: -

Analys: -

Plan ritn: 8

Profil ritn: -

Foto: -

A39 Kulturlagerutbredning

Schakt 54, 66 och 67

Nivå:

-

Mittkoordinat:

X6476420, Y1496694

Form i plan:

Avlång

Form i profil:

-

Storlek:

12,0 x 5,0 m i schaktet.

0,10-0,25 m djupt

Beskrivning: Kulturlagerutbredning med ett djup på mellan 0,10 och 0,25 m.

Fynd: -

Analys: -

Plan ritn: 8

Profil ritn: -

Foto: -

Bilaga 3. Ritningar

Då ritningarna är förminskade blir skalan enligt följande:

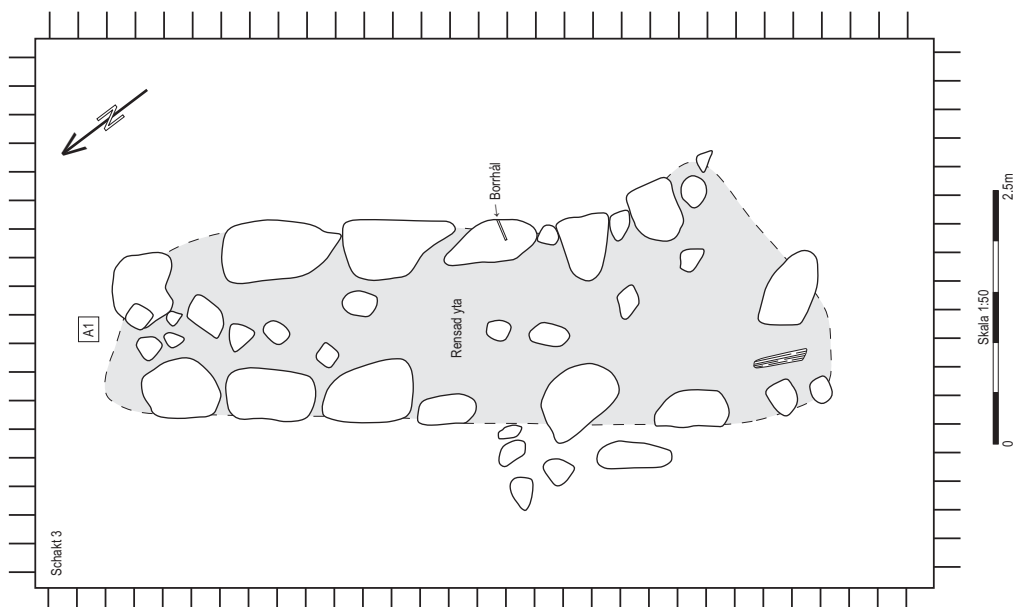
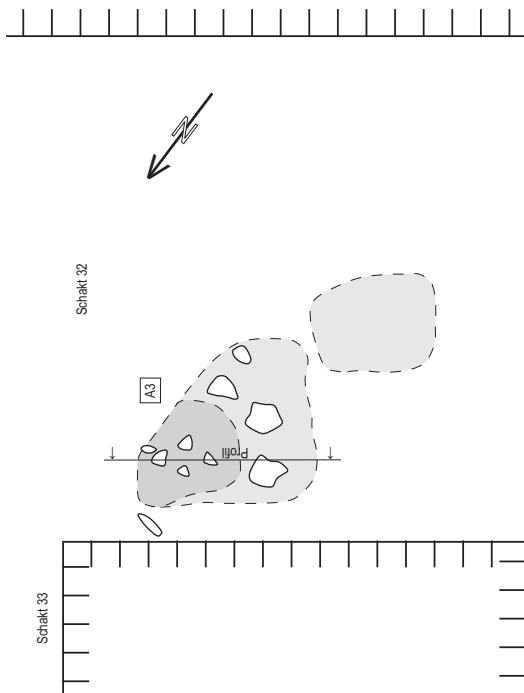
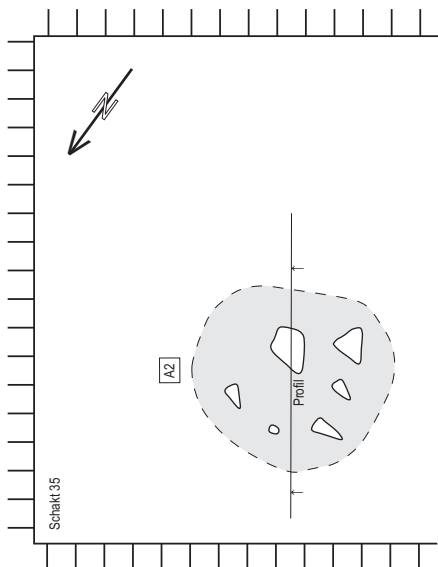
1:20 > 1:30

1:50 > 1:75

1:100 > 1:150

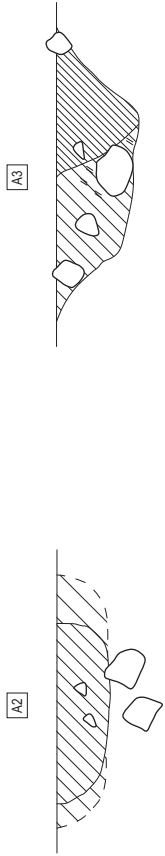
Gammeltoorp 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun, Ög

Planritning A1-A3
Skala 1:50 och 1:20
Dnr 774/97
1998 Mattias Schönbeck
Renritning Lasse Norr

Dnr 774/97:1

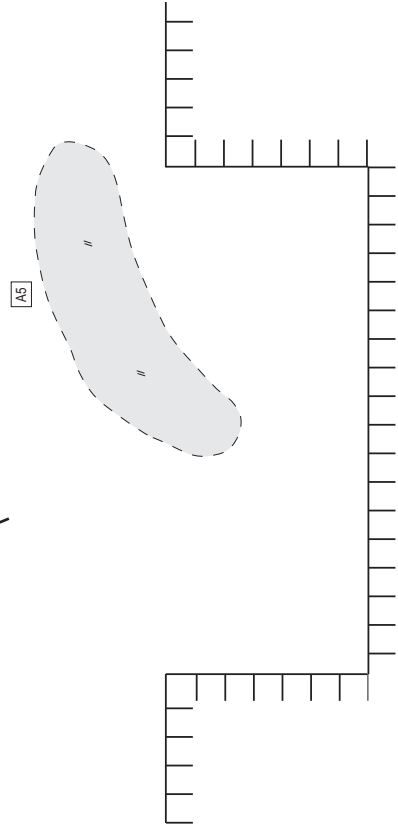
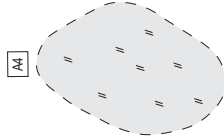
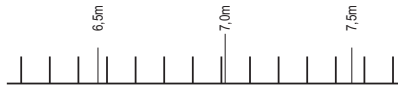
Dnr 774/97:2

Schakt 43

Schakt 24

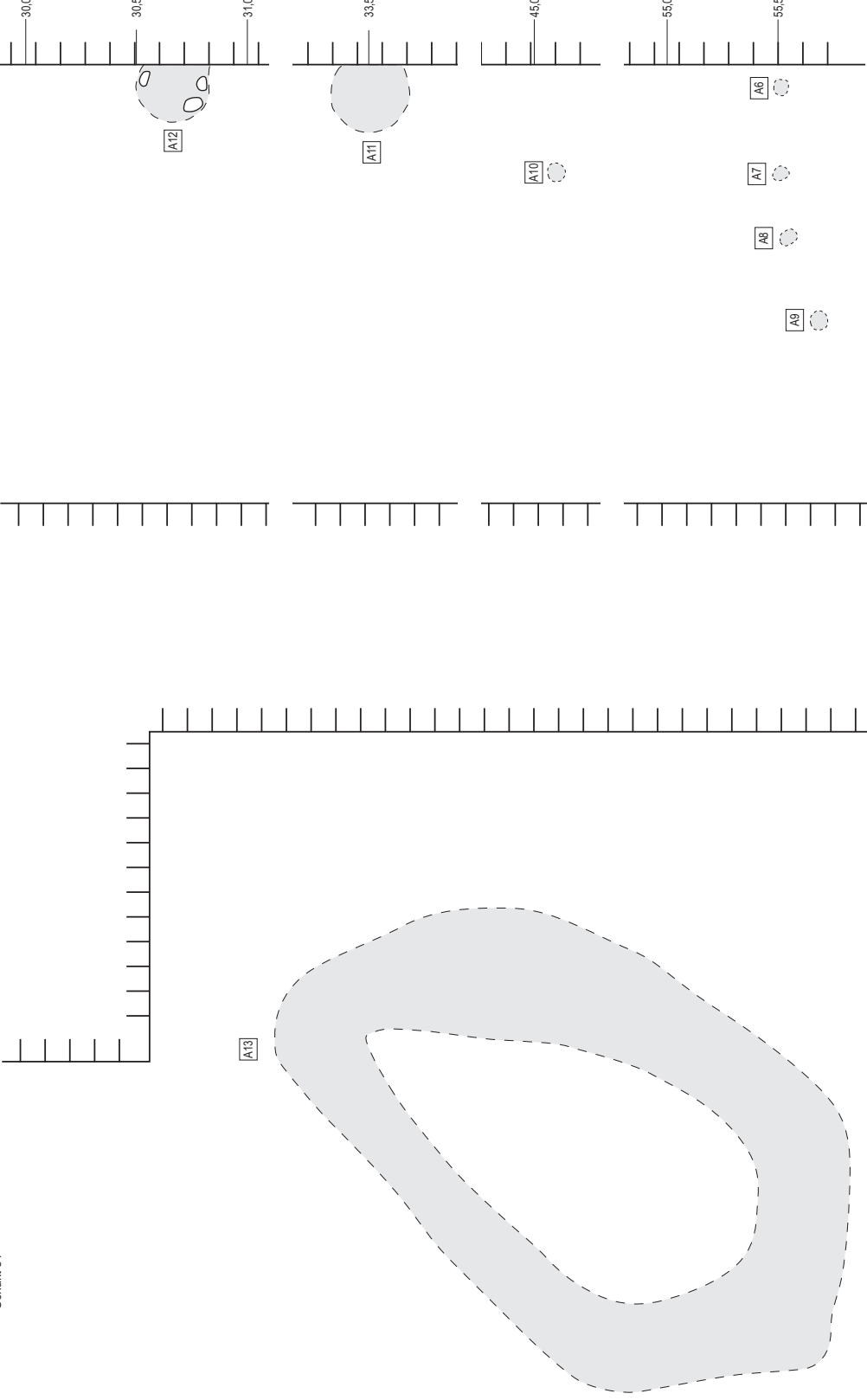
Gammeltoorp 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun, Ög
Profil- och planritning A2-A5
Skala 1:20
Dnr 774/97
1998 Mattias Schönbeck
Renritning Lasse Norr

Dnr 774/97:3

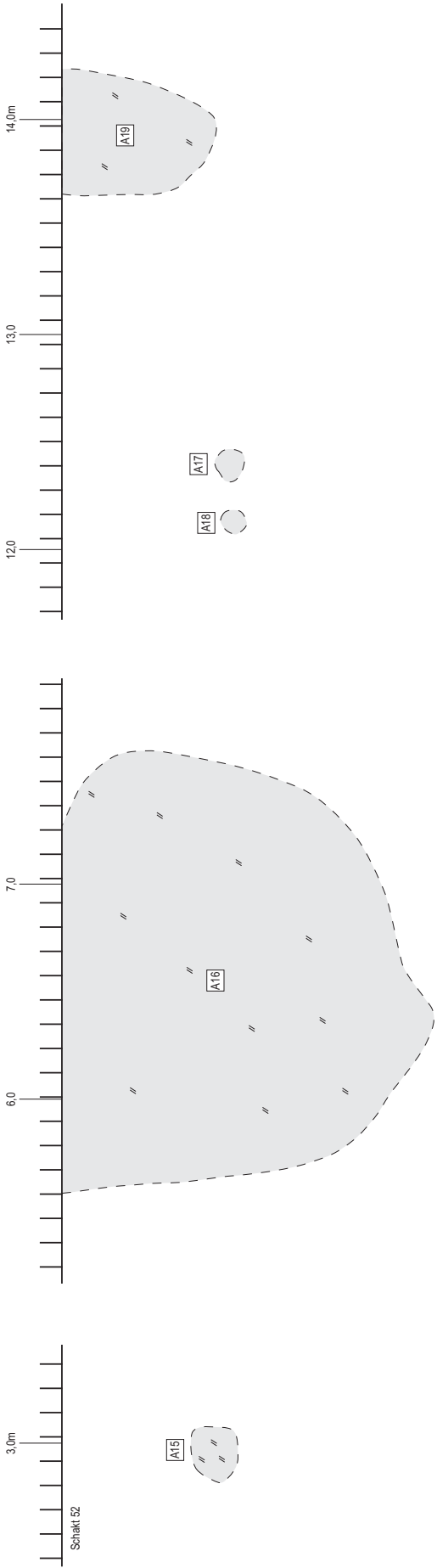
Schakt 51

Schakt 51

Gammelorp 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun, Ög
Planritning A6-A13
Skala 1:20
Dnr 774/97
1998 Mattias Schönbeck
Renritning Lasse Norr

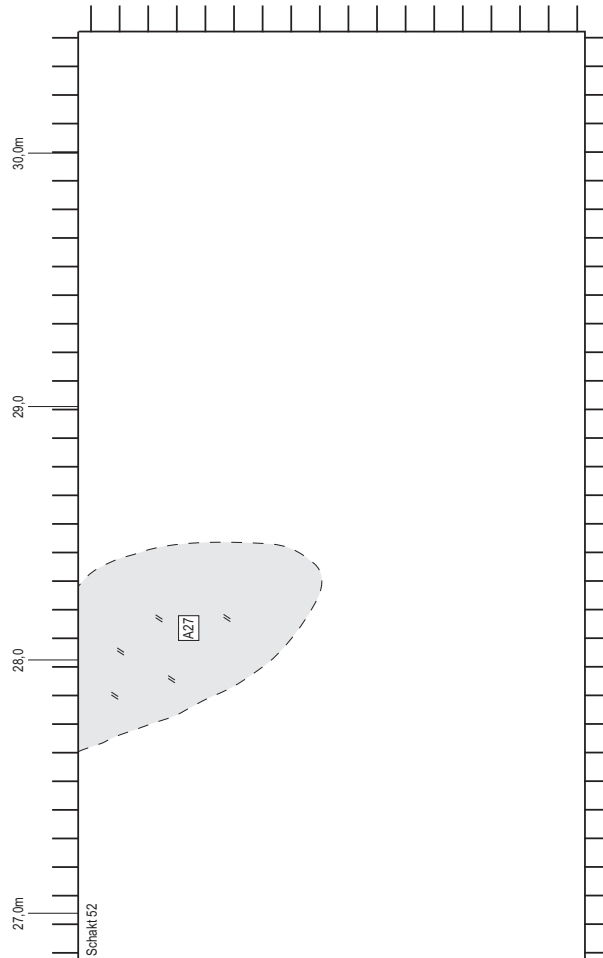
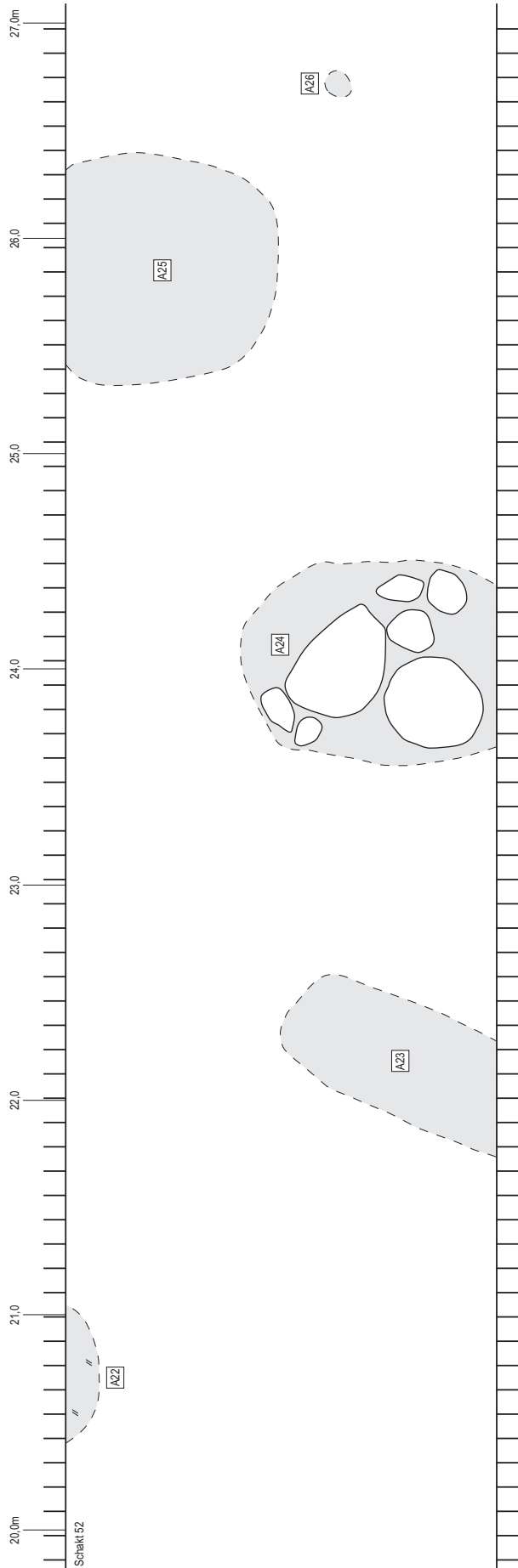
Dnr 774/97-4

Gammelorp 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun, Ög

Planritning A15-A21
Skala 1:20
Dnr 774/97
1998 Mattias Schönbeck
Renritning Lasse Norr

Dnr 774/97:5

Gammeltoft 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun, Ög

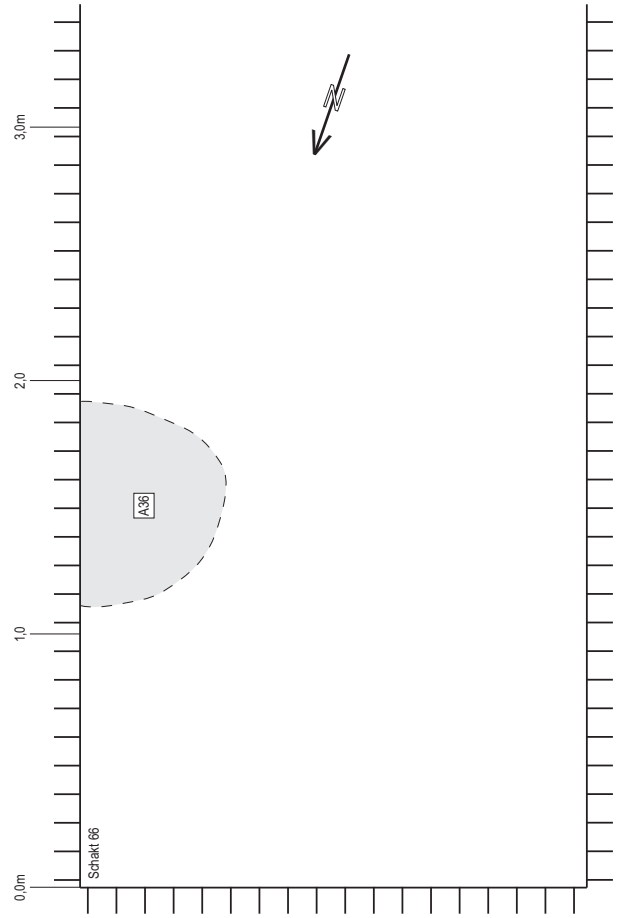
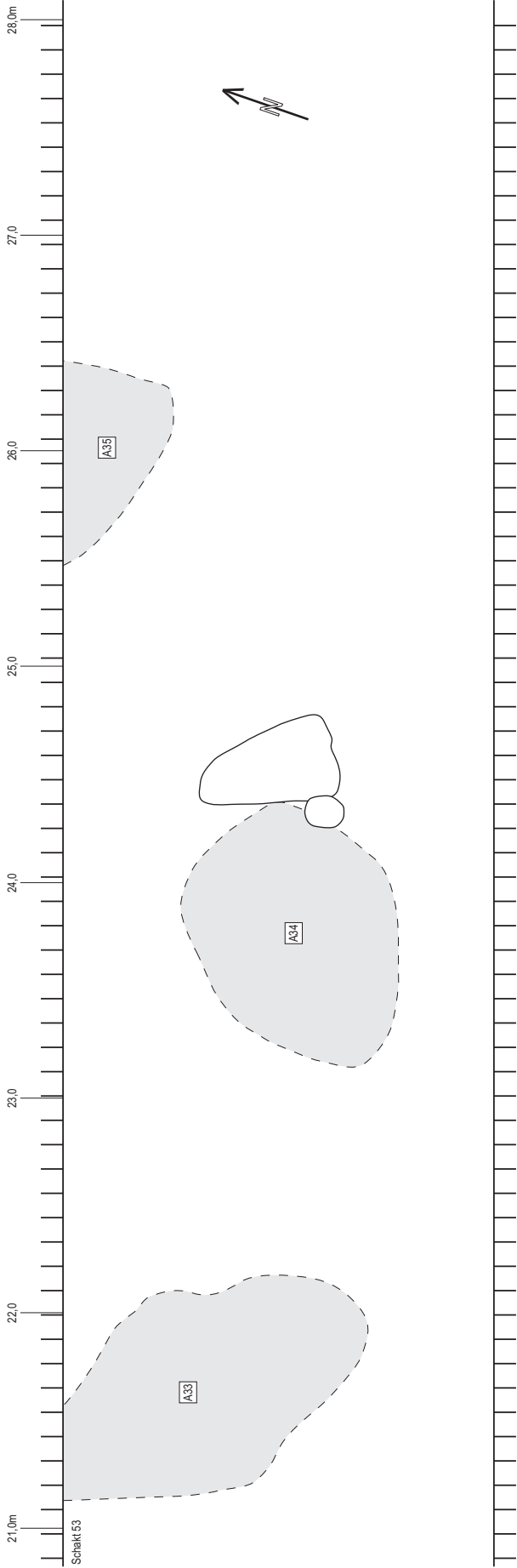
Planritning A22-A27
Skala 1:20
Dnr 774/97
1998 Mattias Schönbeck
Renritning Lasse Norr

Dnr 774/97-6

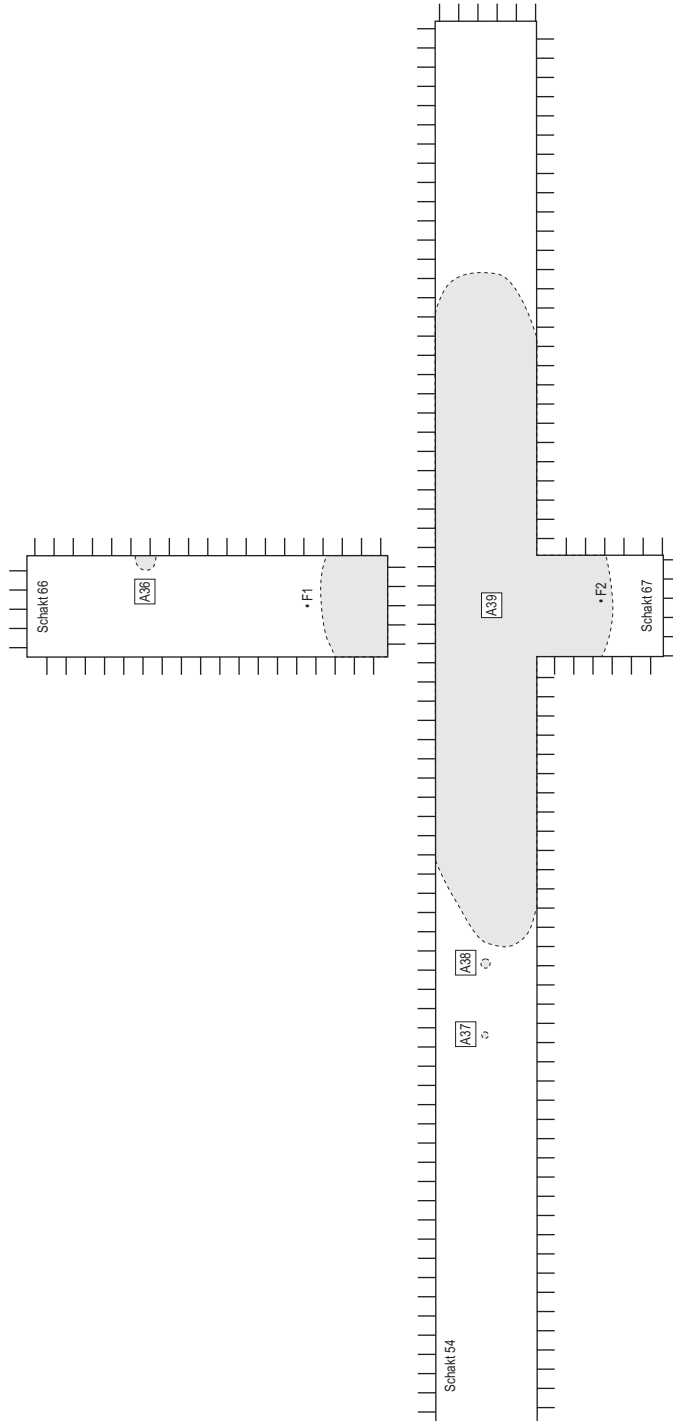

Gammeltoft 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun, Ög
Planritning A28-A32
Skala 1:20
Dnr 774/97
1998 Mattias Schönbeck
Remritning Lasse Norr

Dnr 774/97:7

Gammeltoft 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun, Ög
Planritning A33-A36
Skala 1:20
Dnr 774/97
1998 Mattias Schönbeck
Renritning Lasse Norr

Gammeltoorp 1:1
Vårdsbergs socken
Linköpings kommun, Ög
Planritning A36-A39
Skala 1:100
Dnr 774/97
1998 Mattias Schönbeck
Remritning Lasse Norr

Bilaga 4. Fyndlista

Fynd	Koord	Lager	Sakord	Material	Antal	Vikt	Mått	Kommentar
C4509:1	Schakt 41	V kanten	Svärd	Järn	1	43,2	9,6x1,8x0,7	Underhjält? Svårt rostskadat
C4509:2	Schakt 43	A5	Hästsosöm	Järn	1	4,3		Medeltida ”fiol-skruvstyp”
C4509:3	Schakt 43	A5	Bränd lera	Lera	6	3,6		
C4509:4	Schakt 50	N delen	Harvpinne	Järn	1	388		
C4509:5	Schakt 51	Invid A12	Kärna	Flinta	1	16,1		Avslagsmärken på två sidor
C4509:6	Schakt 53	I banken	Föremål	Järn	4	30,4		
C4509:7	Schakt 53	I banken	Kärl?	A-gods	2	13,1		Rabbigt brå gods botten? svallade
C4509:8	Schakt 67	Utanför K-lagret	Lerklining	Lera	1	10,7		Pinnintryck på 2 sidor
C4509:9	Schakt 66		Bränd lera	Lera	1	3,1		
C4509:10	Lösfynd	Nära A1	Föremål	Järn	1	12,2	7,5	
C4509:11	Lösfynd	M S53 o 66	Slagg	Slagg	1	16,4		
C4509:12	Lösfynd	Intill S51	Kritpipa	Piplera	1	5,5		Skaft
C4509:13	Lösfynd	Östra delen	Kärl	A-gods	1	14,7		Botten av oxiderat kärl svallat
C4509:14	Lösfynd	Invid vägen	Bränd lera	Lera	1	4,5		

Bilaga 5. Provlsta

Nr	Anl	Koord	Sakord	Material	Antal	Kommentar
1	A3	PK 1	Kol	Kol	1	Analyserat Ua-13516, 2960±75 BP.
2	A4	PK 2	Kol	Kol	1	

Med anledning av anläggandet av en ny niohålsgrönbana inom fastigheten Gammeltorp 1:1 i Vårdsbergs socken, Linköpings kommun, utförde Östergötlands länsmuseum i mars 1998 en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 på den aktuella fastigheten. Området omfattade ca 100 000 m².

Utredningen innefattade 69 sökschakt på sammanlagt 1505 löpmetrar. I fastighetens centrala del framkom en boplatzlämning uppdelad på två lokaler, område A och B. Lämningarna bestod av stolphål, oregelbundna gropar samt ett närmast rektangulärt kulturlager. Nordväst om bebyggelsen framkom boplatzlämningar i ett område C. En av anläggningarna kunde dateras till bronsålder. Utanför boplatksområdena framkom också enstaka spridda anläggningar, en kolkoncentration (A4) och en rännformad grop (A5). I ett av sökschakten framkom resterna efter ett mindre brofundament (A1). Bron finns med på kartan från 1703 och reparerades 1875.

De påträffade boplatserna, område A-C, har i avvaktan på inregistrering i FMIS givits de tillfälliga numren ÖLM 1-3, medan fyndplatsen för ett möjligt svärdshjalt har fått nummer ÖLM 4. Samtliga i Vårdsbergs socken.